

PODEZŘENÍ NA TÝRÁNÍ DÍTĚTE – POSTUP POSKYTOVATELŮ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB (PŘÍPADOVÁ STUDIE)

SUSPECTED CHILD ABUSE – PROCEDURES BY HEALTH CARE PROVIDERS (A CASE STUDY)

Renata Korečková¹, Lada Cetlová²

Abstrakt

Předložená případová studie se zabývá problematikou týrání dítěte a představuje postup poskytovatelů zdravotnických služeb. Jde o konkrétní případ a nástin postupu při péči o postižené děvčátko.

Klíčová slova

týrání, dítě, péče, postup

Abstract

The presented case study deals with the issue of child abuse and represents the procedure of health service providers. This is a specific case and an outline of the procedure of care for a disabled girl.

Keywords

torture, child, care, procedure

¹ Nemocnice Havlíčkův Brod, příspěvková organizace

² Katedra zdravotnických studií, Vysoká škola polytechnická Jihlava

Operační středisko zdravotnické záchranné služby přijímá v podvečerních hodinách tísňovou výzvu. Volající muž sděluje, že jeho družka způsobila zranění batoleti a žádá pro ně ošetření. S ohledem na nedostatečnou spolupráci volajícího není možné zjistit podrobnosti o stavu dítěte, operátorce se podaří odebrat pouze údaje pro lokalizaci, načež vysílá na místo posádku RLP (lékař a záchranář).

Po příjezdu na místo lékař zjišťuje, že se jedná o dvouletou holčičku. Děvčátko má na tváři a skrání hematom tvořený pruhy, připomínající nápadně obrys dospělé ruky. Otec (muž, který si výjezd vyžádal) navíc sděluje, že jej děvčátku způsobila jeho družka, která je matkou dítěte. Ta však jakoukoli spolupráci odmítá, nedovolí zdravotníkům dítě svléci ani vyšetřit, razantně odmítá možnost transportu do nemocnice, vystupuje agresivně. Lékař bez dalších pokusů o vyšetření dítěte neprodleně přistupuje k přivolání Policie ČR prostřednictvím operačního střediska. Otec se drží v pozadí, do situace nezasahuje.

Za účasti policistů přenáší záchranář děvčátko do sanitního vozidla, lékař rodičům nabízí možnost dítě doprovodit. Oznamuje jim, že dítě bude převezeno na dětské oddělení nemocnice k vyšetření a patrně k hospitalizaci, a to i přes nesouhlas matky, neboť je naplněna podmínka zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách³, konkrétně § 38 odst. 2, podle něž je možné přistoupit k hospitalizaci dítěte bez souhlasu zákonného zástupce, pokud zde existuje podezření na týrání. Matka po krátké úvaze nastupuje do vozidla. Policie opouští místo výjezdu.

Dítě je převezeno do nemocnice. Lékař záchranné služby předává na centrálním příjmu nemocnice záznam o výjezdu s uvedením informace, že konstatoval podezření na týrání dítěte. Pediatr provádí za přítomnosti dvou sester vstupní vyšetření. Zjišťuje, že dítěti byla před dvěma měsíci na dětské ambulanci ošetřena rozsáhlá popálenina zad, která se dobře hojí. Děvčátko se křečovitě drží matky, která odmítá sdělit jakékoli informace. Po delší debatě matka přistupuje na to, že dítě svlékne, avšak dovoluje pouze vyšetření ve své náruči. Pediatr konstatuje četné pohmožděny různého stáří a velikosti, matka odmítá vysvětlit jejich původ. Pediatr zaznamenává podezření na týrání dítěte do zdravotnické dokumentace a o tomto zjištění matku na místě informuje s tím, že dítě bude hospitalizováno k observaci. Záznam o provedeném vyšetření dítěte podepisují kromě lékaře i obě přítomné sestry. Vzápětí přijíždějí dva příslušníci policie na základě informace od záchranné služby a pořizují fotodokumentaci dívčích poranění. Matka s tím vyslovuje svůj souhlas. Obě tyto skutečnosti jsou zaznamenány do zdravotnické dokumentace.

Jakmile je dokončen příjem dítěte na oddělení, pediatr ihned plní zákonnou povinnost a kontaktuje orgán sociálně-právní ochrany dětí (zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, § 10 odst. 4)⁴. Matka odmítá udělit souhlas s hospitalizací dítěte, pediatr

³ Veškeré uvedené právní předpisy jsou citovány ve znění pozdějších změn, dle právního stavu ke dni 20. 5. 2017.

⁴ Uvedené ustanovení výslovně uvádí, že v případech, kdy dítě je ohroženo týráním, není možné dovolávat se povinné mlčenlivosti ve smyslu § 51 zákona o zdravotních službách – jedná se tedy o jeden z průlomů do povinné mlčenlivosti zdravotnických pracovníků.

tudíž po konzultaci s právníkem nemocnice připravuje oznámení o nedobrovolné hospitalizaci, adresované soudu (příslušným je soud, v jehož obvodu se nemocnice nachází – § 66 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních)⁵.

Matka odmítá při příjmu jakoukoli součinnost, není tedy formálně hospitalizována. Setravá však u lůžka dítěte. V průběhu noci přijíždí do nemocnice otec dítěte. Po rozhovoru s matkou uděluje otec písemný souhlas s hospitalizací dítěte. Hospitalizace tedy nakonec není soudu nahlášena, neboť souhlas byl získán do 24 hodin. Druhý den matka přistupuje na částečnou spolupráci s personálem a je přijata na oddělení.

Během hospitalizace činí ošetřující lékař opakovaně záznam do zdravotnické dokumentace o chování matky vůči dítěti, o projevech dítěte, zaznamenává detaily interakcí, které mohou doplnit obraz vzájemných vztahů (matka dítě prudce plácla přes ruku, opakovaně spící dítě budí apod.) i projevy dítěte (v přítomnosti matky klidné, hraje si, nevykazuje nestandardní chování, ale nápadně se brání jakémukoli vyšetření).

Během třetího dne hospitalizace je dítě odneseno na ošetřovnu. Za účasti lékařky, sestry, zástupkyně OSPOD a soudního vykonavatele je matce odebráno a na základě předběžného opatření soudu, které bylo vydáno na podnět OSPOD, svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu.

Matka je o tomto kroku informována až následně a je požádána o odchod z oddělení. Opakuje se agresivní chování vůči personálu, ale situaci se podaří zvládnout.

Během dalšího dne přichází e-mailová stížnost od otce děvčátka a v dalších dnech pak další e-maily. Otec navíc přichází podat stížnost ústně na ředitelství nemocnice, je s ním tedy sepsán zápis a je informován o lhůtě k vyřízení stížnosti dle zákona o zdravotních službách. Jelikož příliv e-mailů s uváděním dalších podrobností nepolevuje, vyrozumívá právník nemocnice stěžovatele, že obdrží jedinou písemnou odpověď, a to v zákonné lhůtě třiceti dnů ve smyslu § 93 odst. 3 písm. b) zákona o zdravotních službách.

Stížnosti jsou založeny na tvrzení, že zprávy o poraněních dítěte jsou lživé, že hematomy způsobil děvčátku lékař při příjmu do nemocnice, a to úmyslně, aby děvčátko mohlo být rodině odebráno a mohlo s ním být „dále obchodováno“. Stěžovatel se dále domáhá navrácení oblíbené hračky dítěte a jídla vneseného na oddělení; tyto věci jsou mu obratem vydány. Dále poukazuje na necitlivé jednání vůči družce a na psychickou újmu dítěte, které bylo zbaveno své rodiny. Vyhrožuje medializací případu, uvádí, že učinil různá podání na státní zastupitelství, na Unicef apod.

⁵ Všem lůžkovým zařízením notoricky známé ustanovení § 40 zákona o zdravotních službách ukládá oznamovat soudu pouze hospitalizace podle § 38 odst. 1 písm. b) a c), tedy, hrubě zjednodušeno, hospitalizace, kde neudělení souhlasu vyplývá z duševní poruchy, intoxikace nebo ze zdravotního stavu. Případ hospitalizace dítěte, u něž bylo konstatováno podezření na týrání a bylo hospitalizováno bez souhlasu zákonného zástupce, zde výslovně zahrnut není. Již zmínovaný zákon o zvláštních řízeních soudních však uvádí v § 75, že oznamovací povinnost má zdravotní ústav (rozuměj poskytovatel zdravotních služeb) při převzetí každého, kdo v něm byl umístěn bez svého písemného souhlasu. Evidentně se tedy tato povinnost týká i situace, kdy je proti vůli zákonného zástupce hospitalizováno dítě v souvislosti výše popsané. V druhé druhé větě zmíněného § 40 zákona o zdravotních službách je ostatně stanoveno, že hlášení soudu podléhá i situace, kdy zákonný zástupce svůj souhlas s hospitalizací dodatečně odejme. Máli tedy nemocnice hlásit soudu odnětí souhlasu, je plně v logice věci, když hlásí i jeho počáteční neudělení (a bylo by vhodné v tomto duchu text zákona upravit).

Nemocnice vyřizuje stížnost v horizontu týdne, a to zamítavě. V odpovědi se uvádí, že v zájmu dítěte splnila nemocnice svou zákonnou povinnost a poté pouze poskytla vyžádanou součinnost příslušným orgánům veřejné moci. Obvinění lékaře je odmítnuto s poukazem na policejní fotodokumentaci, z níž musí být zjevné, že zranění jsou staršího data a nemohla být způsobena při příjmu. Hematom na tváři navíc popisuje již záchranná služba, která přijela na podnět otce. S doručením odpovědi korespondenční aktivita stěžovatele polevuje, na poslední e-mail reaguje nemocnice sdělením, že veškeré v něm uvedené skutečnosti již byly předmětem šetření a že další podání nebudou vyřízena.

Literatura

ČESKO. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů*. 12. 9. 2013. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Sbírka zákonů*. 9. 12. 1999. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In: *Sbírka zákonů*. 6. 11. 2011. ISSN 1211-1244.

Kontakt

JUDr. Renata Korečková
Nemocnice Havlíčkův Brod, příspěvková organizace
Husova 2624, 580 22 Havlíčkův Brod, Česká republika
renata.koreckova@onhb.cz